

Aranykor és korszakok
Dr. Péter Ferencz és Dr.
Székely István (főszerkesztők)
Szeged, 1924. évi kiadás
Egyes szám ára 1800 korona.
Kötet árak: Egy kötet ára 4000, Budapest és vidéken 4500 kor.

SZEGED

Hirdetési árak: Félhasábon 1 mm. 400, egy hasábon 800, másfél hasábon 1200. Szövegkört 25 százalékkal drágább. Apróhirdetés 10 szög 6000 kor. Szövegkörti közlemények soronként 6000 korona. Családi értesítés 45000 kor.

V. évfolyam.

Szeged, 1924 július 1, KEDD.

148-ik szám.

A mostohagyerek.

Néma gyerekek az anyja se érti a szavát, — így tartja ezt egy régi magyar szólásmondat és valahogy így igaz ez a magyarság régi mostohagyerekére, Szeged városára vonatkoztatva is. Bizonyos azonban, hogy a néma gyerekek, aki tudna beszélni éppen, de sokkal önérzetesebb, minthogy önmagát dicsérje, volnának, vagy legalább is lehetnének hangos szószólói és kiadós pártfogói. De Szegedet ebben a tekintetben is mintha mostohán hagyta volna a sorsa, jobban mondva a hagyományos balszerencséje. Mert azok, akik ma képeinek viselői és érdekeinek képviselői, részint előkelőségük, részint exponált helyzetük, részint egyéb körülményeik fogva, nem akarják, vagy nem tudják úgy latba vetni szavukat, hogy annak sulya Szeged javára nyomjon a mérlegben annyit, mint egyéb kisebb, de e tekintetben jobban megáldott városoké. Van például egy igen előkelő és igen ekskluszív képviselőnk, aki, szó köztünk maradjon, mint valami kiváló angol tudós, messzelátóval jelenik meg nagy ritkán városunk néhány zártkörti fala között, de talán éppen magas presztízse és tudományos objektivitása tiltja meg neki, hogy holmi kijárással és kérelmekkel szerezzen alkalmatlanságot magának és vonja el drága idejét az egyetemes művelődéstől. A másik inkább a kis-tűstökkel van elfoglalva és a nagy koncepciókkal és így nincsen, aki megcsinálja a nagy és igazán magyar városnak (ma a magyar végek egyik legfőbb őrhelyének), amit nálánál jóval kevésbé érdemes és nagy városok időközben megkapnak.

Mindezek a tegnapi városi közgyűlés alkalmából jutnak az eszünkbe. Ezen a közgyűlésen szinte lírai tenorban panaszkodott Somogyi Szilveszter, mikor éppen arról a mostoha sorsról beszélt, amely Szegednek, a magyarság e nagy árvájának kijutott mindig, hosszú decenniumok folyamán. Olyan katasztrófának kellett jönnie egyszer, amilyen a nagy árvíz volt hetvenkilencben, hogy ország-világ rokonszenvének lángra lobogjon föl, amely aztán főnixszmadárt csinált a szegény tiszaparti árva gólyából, de ne adja Isten, hogy ez a katasztrófa még egyszer megismétlődjék, ellenben nem ártana már, ha Szeged megtanulná a maga kárán, hogyan kell az érdeklődést és áldozatkészséget onnan is megnyernie a maga részére, ahonnan eddig csak vállvergetést és dicsérő jelzőket kapott. Mert az egészen ingyen jár és nem kerül semmiféle megerőltetésbe, hogy Szeged a magyar Moszkva, hogy Szeged az ország nemzeti fővárosa, hogy Szegeden született meg az új Magyarország (a bábaköltségekkel és a vajadás egyéb terheivel mintha némiképpen még ma is adósai volnának neki azok, akik ebből az új magyar reneszánszból a jobbik részt választották), de hát hiába, nemcsak igével él az ember és Szeged már eléggé nagykorú és eléggé érdemes arra, hogy ne érje be a hála és kegyelet ingyen malasztjával. Mert mintha éppen azok kezdenének megfeledezni arról, hogy mit jelentett Szeged nekik a nagy napokban, akik ezt annak idején a leghangosabban és legeredményesebben emlegették.

A szegedi egyetem, ahogy ma már a kolozsvári száműzött egyetemet emlegetik, valóban régi álma és vágya volt ennek a nemes városnak és valóban már a rekonstrukció szép napjaiban megígérték ezt az illetékes tényezők, akik azután évről-évre és évtizedről évtizedre sikerrel halogatták a fogadalom teljesítését. Megint csak egy katasztrófának kellett jönnie, még a nagy víznél is nagyobb, magának a nagy tűznek, hogy Szeged valahára csakugyan egyetemi várossá lehessen. Azt még a legnagyobb ellenségei se mondhatják, hogy a város nem hozott elég, sőt hogy nem hozott meg minden áldozatot a nagy kulturális ige-

testté válása érdekében. Itt nem lehet panasz, itt igazán le kell emelni a kalapot, de ezzel még éppenséggel nem mondtuk azt, hogy a szegedi egyetem ügye most már végképen el volna intézve! És itt kissé különösnek találjuk némely nagyon okosoknak és nagyon óvatosoknak azt a jeremiási bölcsességét, hogy a mai nehéz viszonyok között fénytűzés volna ennek a kis országnak az a négy egyetem — tehát ceterum censeo —, vagyis szüntessék meg a szegedi egyetemet! Ez logikának is sántít valahogy, de meg a dolog valójában éppen ellenkezőleg áll, minél inkább küzdenie és szenvednie kell egy országnak a maga igazáért, éleléért és jövődjéért, annál inkább kell kulturális értékeit védenie, ápolnia, fenntartania és fejlesztenie, mert hiszen a létért való keserves küzdelemben ezek az ő legerősebb és legtitásabb fegyverei, ezek az ő legjobb bizonyítványai, ezek a valódi utilevek a jövő birodalmába.

Elvész az én népem, mivelhogy tudomány nélkül való, mondotta már a biblia igazsága, de mennyivel aktuálisabb ez az ősi megállapítás ma, a tudományok századában. Ha a kul-

tura fénytűzés, akkor az egész élelnek csakugyan nincsen különösebb értelme és célja, akkor az oktan állatok vegetálása következik és nem a föltámadás, amelyről az új magyar imádság buzgón emlékezik. Mi pedig hinni akarunk és binni tudunk ebben a föltámadásban és ami különösen Szegedet illeti, legyen szabad egyben remélni is, hogy nemzeti kulturánk magasságából ezuttal csakugyan kegyesebb és megértőbb tekintettel néz le ránk az illetékes tényezők szeme, amikor a város és a magyarság közös érdekében elébe járul az a deputáció, amely a szegedi egyetem jövőjét akarja biztosítani, miután maga a város már meghozta a maga áldozatát, nemcsak vitam et sanguinem, sed ovenam.

Mert bizony nemcsak a háborúhoz kell az a három egy dolog, de a magyar kultúra nagy hadjáratához is a magyarság végső győzelme érdekében, amelyet a kultúra fegyverével akar kivívni és amelyről sokkal inkább el lehet mondani, mint amit a vér és vas háborújáról a veszítő hadvezérek hirdettek: győzni fogunk, mert győzni kell! Mert itten a bukás csakugyan egyet jelentene a megsemmisüléssel!

Az olasz király elítélő szavai Matteotti meggyilkolásáról.

Róma, június 30. A szenátus és a kamara elnöksége hétfőn délelőtt együttesen ünnepélyes kihallgatásra ment a Quirinalba, hogy a királynak átadja a parlament választát a trónbeszédre. A király beszédében többek közt a következőket válaszolta:

— Ez a szó: egyetértés, amelyet most han-

goztatok, kifejezi a nép lelkiismeretének egybehangzó törekvését. Ma, midőn egy rettenetes bűn felkeltette az undort bennem, kormányomban és a parlament székházában, szükségesebb, mint eddig bármikor, hogy a két kamara példáját adja a nemzet előtt bölcsességének és kiengesztelődésének.

A népszövetségi ligák gyűlése Londonban.

Lyon, június 30. Ma kezdődött a népszövetségi ligák kongresszusa. A teljes ülés elé javaslatot terjesztenek, amely üdvözlí a Dawes-féle szakértői jelentést és szükségesnek tartja, hogy Németország a Népszövetség tagjává legyen és állandó helyet kapjon a Népszövetség tanácsában.

Páris, június 30. A német birodalmi kormány ama jegyzéke, amely válaszul szolgál a nagy-követek tanácsának a fegyverkezés ellenőrzésének

ujrafelvételéről szóló jegyzékére, Párisba érkezett. A birodalmi kormány ebben a válaszjegyzékben egy havi haladékot kér és azt kéri, hogy az ellenőrzést a műhelyek felülvizsgálásával kezdjék meg. A jegyzék követeli továbbá, hogy a fegyverállomány általános felvétele a nagy-követi értekezlet jegyzékében megállapított öt pont megvizsgálása után történjék, míg a szövetségesek a vizsgálatot megelőző általános anyagfelvétel megejtését szándékoznak végrehajtani.

A városi mérnökök szegedi vándorgyűlése.

Berzenczey Domokos előadása Szegedről. Vita a lakásprobléma megoldásáról.

Szeged, június 30. (Saját tudósítónktól.) Országos érdeklődés mellett folyt le a Városi Mérnökök Országos Szövetségének első vándorgyűlése Szegeden. Tizenegy órára szépen megtelt a vidéki és helyi érdeklődőkkel a városháza közgyűlési terme. Szalay Lajos ügyvezető elnök tartotta a megnyitó beszédét, amelynek keretében meleg hangon emlékezett meg a szövetség elhunyt elnökeiről, iszterhegyi Devics del Veschio Ferencről, aki az első okleveles magyar mérnök volt. Üdvözölte a miniszterek képviselőit és a vándorgyűlés vendégeit.

Az üdvözlésre először a polgármester válaszolt. Megköszönte a város közönsége nevében az elnök üdvözlő szavait.

— Sajnálatos kell tapasztalni — mondta többek közt —, hogy a mi nemzetünk első-sorban jogász- és szónok-nemzet. Ha valaki szépen tud beszélni, előbb-utóbb az élre kerül és kormányoz. Nálunk még mindig a hatásvadász szónokot becsülik meg, nem pedig az orvost és a mérnököt, akik pedig mérföldekkel viszik előre a magyarság kulturáját a fejlődés útján. A nyugati államokban már régen felismerték annak a közmondásnak az igazságát, hogy minden Demosthénésnél szebben beszél a tett.

Kósó István a belügyminiszter, Virágh Andor h. államtitkár a kereskedelmi miniszter, Hoffmann Károly miniszteri tanácsos a népjóléti miniszter, Toma Frigyes a mérnöki kamara, Thierling Oszkár a MEMOSZ nevében, Chikán Béla pesterzsébeti polgármester pedig a megjelent polgármesterek nevében üdvözölte a vándorgyűlést.

Az elnök indítványára elhatározta a vándorgyűlés, hogy táviratilag üdvözlí a kormányzót és a kormányelnököket.

Ezután Berzenczey Domokos műszaki főtanácsos tartotta meg nagy érdeklődéssel hallgatott előadását Szeged város műszaki létesítményeiről. Bevezetesképpen ismertette Szeged keletkezésének történetét. Szeged város jelenlegi helyét földrajzi fekvése predesztinálta arra, hogy város keletkezzen rajta, pedig állandóan küzdenie kellett a lakosság-nak az elemek, különösen az árvíz ellen, amely ugyszólván minden évtizedben végigpusztította. A gyakran megismétlődő csapások ellenére mégis szépen fejlődött a város és már a XIX. században az ország egyik legnagyobb városává növekedett.

Ezután ismertette az 1879-i árvíz történetét és a királyi biztosság három évig tartó rekonstrukciós munkásságát, amelynek eredményeképpen Szeged szebben támadt fel a romokból, mint amilyen azelőtt volt. A város rekonstrukciójának a főszempont az árvíz elleni védekezés volt. A Tisza árvízének szintje ugyanis állandó emelkedést mutat. 1830-ban